

Gasloos wonen: peiling bewoners Zwanenveld en Lankforst-Noord - Bekendheid, houding en ervaringen

Maart 2021

Schrijver: K.W. Pruijsen/bureau Onderzoek en Statistiek, gemeente Nijmegen

Samenvatting

In Nijmegen worden per wijk wijkwarmteplannen opgesteld. Het moet daarbij duidelijk worden of het haalbaar is in de toekomst aardgasvrij kunnen zijn. Om bij te dragen aan deze aanpak in Zwanenveld en Lankforst-Noord is verzamelden we onderzoeksinformatie over draagvlak, toekomstverwachting en ervaringen met verwarmen en koken bij wijkbewoners. In Zwanenveld reageerden 581 bewoners en in Lankforst-Noord 106 bewoners op een uitnodiging per brief om een vragenlijst in te vullen (online of schriftelijk).

Bekendheid en informatiekanaal

Een grote meerderheid (81%) is er van op de hoogte dat de gemeente Nijmegen, woningcorporaties, bewoners en andere organisaties een plan maken om deze gebieden in de toekomst aardgasvrij te maken (situatie maart 2021). Hoe heeft men hier over gehoord? De meest genoemde informatiekanalen zijn Wijkblad De Dukenburger, informatie per brief van de gemeente Nijmegen en huis-aan-huiskrant De Brug.

Energie en verwarming

Vrijwel alle deelnemers aan de peiling proberen energie te besparen in huis. De meest genoemde maatregelen zijn ledlampen en het voorkomen van tocht. De grote meerderheid gebruikt een cv-(combi)ketel voor verwarming en tapwater. Opvallend is de toepassing van een gemeenschappelijk verwarmingssysteem (meestal een centrale stookruimte bij flatwoningen). Negen van de tien adressen krijgt het met de huidige verwarming comfortabel warm in huis. Het niet warm kunnen stoken van de woning komt vooral voor in sociale huurwoningen. Redenen hiervoor zijn vooral tocht, onvoldoende woningisolatie of -prestaties van het verwarmingssysteem en kromgetrokken voordeuren.

Koken

In Zwanenveld en Lankforst-Noord wordt vooral op gas gekookt. Inductiekookplaten worden vooral in de koopwoningen en in de particuliere huur gebruikt. Keramische kookplaten zien we vooral in de particuliere huur.

De meest door bewoners genoemde *voordelen* van elektrisch koken (inductie) zijn:

- veiliger dan gas;

- hygiënisch, gemakkelijke(r) schoonmaken;
- milieuvoordelen, duurzamer;
- goedkoper in de praktijk (lagere kosten, zuiniger);
- snelheid van koken, effectiever.

De meest ingeschatte *nadelen* van elektrisch koken (inductie) zijn:

- aanschaf(kosten) van kookplaat en stroomvoorziening;
- noodzaak tot vervangen pannenset;
- aanleren nieuwe kookmethode, ervaring ontbreekt, gewenning nodig;
- kookprestaties zijn minder: lastig regelbaar, duurt langer;
- hoger stroomgebruik, onduidelijk of gebruikskosten hoger zijn.

Houding toekomstig aardgasvrij wonen

Het algemene beeld dat uit reacties naar voren komt bestaat uit vijf onderdelen (attitudes):

1. Bewoners in Zwanenveld en Lankforst Noord zijn in de eerste plaats sterk *financieel gedreven*. Er is veel aangegeven dat de maandelijkse energierekening (veel door huurders, sociaal en particulier) en nodige investeringen (veel door woningeigenaren) worden gevreesd of niet gedragen kunnen worden.
2. Veel bewoners volgen de ontwikkeling met interesse, maar vinden deze *complex* en moeilijk te overzien.
3. Een deel is *intrinsiek gemotiveerd*, ziet klimaatvoordelen en vindt dat een duurzaam Nederland bij jezelf begint. Bij particuliere huurders, een vaak jongere groep, speelt dit in sterkere mate.
4. Er zijn ook twijfels bij het momentum, een deel van de bewoners voelt zich *overvallen* of vermoedt een hype.
5. *Verklaarde tegenstanders*, waaronder veel woningeigenaren, zijn het niet eens met de keuze te stoppen met aardgas. Deze groep geeft meestal tevens aan dat er belangrijkere zaken zijn om aan te pakken in Nijmegen dan aardgasvrij maken van woningen.

Warmtenet

Als het gaat om het toekomstbeeld rond verwarming denkt een groot deel dat dit afhankelijk is van de keuze van verhuurders, of men vindt de situatie moeilijk in te schatten. Ongeveer één op de vijf verwacht een warmtenet/stadsverwarming in Zwanenveld en Lankforst-Noord.

Samenvattend zijn er twaalf hoofdreacties zichtbaar ten aanzien van de eventuele komst van een warmtenet in Zwanenveld:

1. *Positief onder voorwaarden*.
2. Sterke *vraagtekens bij goede werking*, geen voorstander
3. Weet niet, *geen goed beeld*, onzeker, meer informatie nodig, proefkonijn.
4. *Positief*, zonder toelichting.
5. Hoge investeringskosten leiden tot *duur systeem voor gebruikers*.
6. *Afwijzend*, zonder toelichting.

7. Waarschuwing voor *monopolie*: hoge kosten en lage service, discontinuïteit.
8. Vraagtekens bij *duurzaam karakter*.
9. *Opzien* tegen verbouwing en verstoringen woning en openbare ruimte.
10. Vroegere *negatieve ervaringen* met blokverwarming, geen voorstander.
11. Voelt als *gedwongen* transitie, wens tot keuzevrijheid.
12. Zwanenveld als *wijk geen goede keuze*.

Een groot deel vindt het op dit moment moeilijk te zeggen of men positief zou reageren op een aanbod aan te sluiten op een warmtenet. Een derde deel ziet het niet zitten, een kwart zou in principe positief reageren.

Redenen om in principe *negatief* te reageren op een warmtenet-aanbod zijn vooral:

- duur systeem, kosten afgewenteld op eindgebruiker;
- onvoldoende systeemprestaties (verwarming, tapwater), twijfels;
- slechte ervaringen elders (vaak Meijhorst) of in verleden;
- afhankelijk van leverancier/producent, storingsgevoelig;
- er zijn betere alternatieven (handhaven aardgas, waterstof);
- wil zelf een (individuele) oplossing kiezen;
- niet duurzaam(er), vuilverbranding;
- afhankelijk van de keuze van verhuurder.

Redenen om in principe *positief* te reageren op een warmtenet-aanbod zijn vooral:

- duurzaam karakter, beter voor het milieu, betere toekomst;
- is de enige echte oplossing, verder weinig keuze;
- collectief karakter spreekt aan, is ook kostenbesparend ;
- verwachting dat dit dé keuze voor huurwoningen zal zijn;
- beter alternatief dan de warmtepomp.

Informatie en participatie

Bijna negen van de tien deelnemende huishoudens wil op de hoogte gehouden worden van de plannen om aardgasvrij te worden. Men wil vooral via de post of maandelijkse digitale nieuwsbrief geïnformeerd blijven. Ca. 150 huishoudens gaven actief aan de digitale nieuwsbrief te willen ontvangen. Een kleine 200 bewoners gaven hun emailadres of telefoonnummer door, zodat de gemeente hen kan benaderen om in groepen verder te praten over de toekomstige verwarming en warm watervoorziening in Zwanenveld en Lankforst-Noord.

1. Achtergrond, vragen en aanpak

In Nijmegen worden per wijk wijkwarmteplannen opgesteld. De gemeente maakt deze samen met huiseigenaren, huurders, ondernemers, instellingen, woningcorporaties, netbeheerder Liander en energiebedrijven. Het zijn onder meer verkenningen van nieuwe energiebronnen voor het gebied. Het moet daarbij duidelijk worden of het haalbaar is of

wijken als Bottendaal, Hengstdal en Zwanenveld in het jaar 2035 aardgasvrij kunnen zijn.

Om bij te dragen aan deze aanpak in Zwanenveld en Lankforst-Noord is verzameld de onderzoeksinformatie over draagvlak, toekomstverwachting en ervaringen met verwarmen en koken bij wijkbewoners. In Zwanenveld reageerden 581 bewoners en in Lankforst-Noord 106 bewoners op een uitnodiging per brief om een vragenlijst in te vullen (online of schriftelijk).

Deze vragenlijst betrof de volgende onderwerpen:

- straatnaam, leeftijd, huur/koop;
- wensen rond het woon- en leefklimaat;
- bekendheid initiatief 'Zwanenveld en Lankforst Noord aardgasvrij', informatiekanaal;
- doorgevoerde maatregelen energiebesparing in huis;
- huidig verwarmingssysteem;
- is woning warm te stoken (waarom niet?);
- huidig kookstelsel;
- voordelen en nadelen elektrisch koken (inductie);
- attitude: uitspraken over aardgasvrij maken woningen Zwanenveld en Lankforst Noord;
- toekomstverwachting;
- mening over eventueel warmtenet, persoonlijke interesse;
- informatie- en participatiebehoefte.

Opdrachtgever is Tom Verhoef, Projectleider Aardgasvrij Nijmegen, Gemeente Nijmegen.

2. Wensen woon- en leefklimaat

De wijken Zwanenveld en Lankforst maken deel uit van stadsdeel Dukenburg. Zwanenveld kent enkele rondlopende hoofdstraten waaraan woonblokken zijn geplaatst. De wijk is wat minder ruim opgezet dan elders in Dukenburg, maar kent een behoorlijke mate aan groen en andere voorzieningen. Opvallend is natuurlijk het stadsdeelcentrum Dukenburg in het noordwesten van de wijk. Dit winkel- en dienstencentrum heeft een bovenlokale uitstraling, en ligt aan een bus- en treinstation.

De woonerven in Lankforst zijn in de tweede helft van de jaren zestig gebouwd. De stedenbouwkundige opzet van de wijk wordt bepaald door een hoofdroute met daaraan ringvormige woonstraten. Het Uilenbos, de Wolle Wei en het groen rondom landhuis de Duckenburg zijn grote groenelementen. Lankforst bestaat bijna alleen uit woningbouw. De verschillende woningcomplexen zijn in duidelijk afgebakende delen verspreid over de wijk. Lankforst kent naar verhouding veel openbare ruimte.

Zwerfafval en veiligheid zijn bewonersprioriteiten

Aan bewoners is gevraagd naar hun wens(en) voor een nog fijnere woonwijk. Veiligheid en openbare ruimte zijn belangrijk voor bewoners, duurzaamheid is in (veel) mindere mate

genoemd.

In Zwanenveld zijn de meest genoemde wensen voor de woonomgeving:

1. minder zwerfafval op straat (door 66% genoemd);
2. veiligheid op straat (57%);
3. verbetering woonomgeving wegen, groen (45%).

Andere bijdragen aan een prettiger Zwanenveld zijn volgens bewoners:

- een duurzamere wijk (door 20% genoemd);
- meer verbinding, gezelligheid in de wijk tussen inwoners (19%);
- voorzieningen in de buurt, vooral horeca (café, terras), een tweede (budget)supermarkt en speelplaatsen voor kinderen (17%).

Wensen woon- en leefklimaat	Reacties respondenten in percentages
Minder afval op straat (zwerfafval)	66%
Veiligheid op straat	57%
Verbetering woonomgeving (wegen, groen)	45%
Duurzamere wijk	20%
Meer verbinding, gezelligheid in de wijk tussen inwoners	19%
Anders	17%
Voorzieningen in de buurt	17%

(Bron gegevens tabel: peiling Gasloos wonen, Gemeente Nijmegen 2021)

In Lankforst-Noord bestaat een vergelijkbaar beeld: belangrijk voor bewoners zijn zwerfafval, veiligheid en wegen en groen. Wensen rond voorzieningen zijn er naar verhouding minder vaak naar voren gebracht. Voor beide gebieden geldt: veiligheid op straat is wat vaker genoemd door sociale huurders; verbeteringen in de woonomgeving zijn belangrijk voor woningeigenaren en een duurzame wijk is vaker genoemd door particuliere huurders, een relatief jonge groep.

3. Bekendheid aanpak aardgasvrij wonen

Weten mensen in Zwanenveld en Lankforst-Noord dat de gemeente Nijmegen, woningcorporaties, bewoners en andere organisaties een plan maken om deze gebieden in de toekomst aardgasvrij te maken? Zo ja, hoe hebben zij hiervan gehoord?

Bekendheid 'aardgasvrij Zwanenveld'

Een grote meerderheid (81%) is er van op de hoogte dat de gemeente Nijmegen, woningcorporaties, bewoners en andere organisaties een plan maken om deze gebieden in de toekomst aardgasvrij te maken (situatie maart 2021).

Op de hoogte van plan om woongebieden in de toekomst aardgasvrij te maken?	Reacties respondenten in percentages
Ja, bekend	81%
Wel eens van gehoord	7%
Nee	13%

(Bron gegevens tabel: peiling Gasloos wonen, Gemeente Nijmegen 2021)

De bekendheid is (nog) wat groter bij woningeigenaren en wat kleiner onder sociale – en vooral onder particuliere huurders.

Informatiekanalen

Hoe heeft men hier over gehoord? De meest genoemde informatiekanalen zijn:

1. wijkblad De Dukenburger (door 50% van de groep die bekend is met 'Zwanenveld Aardgasvrij' genoemd);
2. brief van de gemeente Nijmegen (39%);
3. huis-aan-huiskrant De Brug (26%).

Hoe van 'Zwanenveld aardgasvrij' gehoord?	Reacties respondenten bekend met plan in percentages
Wijkblad De Dukenburger	50%
Brief gemeente Nijmegen	39%
Krant De Brug	26%
De Gelderlander	23%
Digitale nieuwsbrief Aardgasvrij Zwanenveld	18%
Via mijn woningcorporatie	17%
Facebook, Instagram, LinkedIn, Nextdoor	14%
Via burens of buurtgenoten	13%
Website gemeente	12%
Anders	10%
Zomermagazine Zwanenveld of Magazine Lankforst	8%

(Bron gegevens tabel: peiling Gasloos wonen, Gemeente Nijmegen 2021)

Woningeigenaren hebben in nog grotere mate een gemeentebrief en digitale nieuwsbrief genoemd. Logischerwijs zijn het vooral sociale huurders die informatie van de woningcorporatie kregen.

4. Energie en verwarming

Energie besparen

Veel mensen proberen energie te besparen in huis. Wat hebben inwoners van Zwanenveld en Lankforst-Noord zelf al gedaan?

Vrijwel alle deelnemers aan de peiling proberen energie te besparen in huis. De meest genoemde maatregelen zijn:

1. ledlampen;
2. tocht voorkomen;
3. HR++/Triple glas;
4. vloerisolatie;
5. zuinig afstellen van de cv-installatie.

Genomen maatregelen energiebesparing	Reacties respondenten in percentages
Ledlamp	80%
Tocht voorkomen (tochtstrips, tochtborstel, kieren dichten, enzovoort)	47%
HR++/Triple glas	27%
Vloerisolatie	19%
Zuinig afstellen cv-installatie ('cv-tuning')	18%
Zonnepanelen	17%
Iets anders	17%
Slimme thermostaat	16%
Dakisolatie	15%
Spouwmuurisolatie	13%
Niets hiervan	10%
Zonneboiler	3%
Warmtepomp	0,6%

(Bron gegevens tabel: peiling Gasloos wonen, Gemeente Nijmegen 2021)

Als het gaat om maatregelen voor energiebesparing steken woningeigenaren er bovenuit. Zij geven veel meer maatregelen aan, het gaat dan naast ledverlichting en tochtbestrijding vooral om HR++/Triple glas spouwmuurisolatie (door 44% aangegeven), vloerisolatie (30%), dakisolatie (28%), zonnepanelen (27%), cv-tuning (27%) en spouwmuurisolatie (22%). Huurders (vooral sociaal) beperken zich vaak tot ledverlichting en het voorkomen van tocht. Een redelijk aandeel van de particuliere huurwoningen is echter voorzien van zonnepanelen en/of vloer- en dakisolatie. Ook is hier de cv-ketel geregeld zuinig afgesteld.

Verwarming en warm water

Hoe wordt de woning en tapwater (denk aan douchen, schoonmaken) nu verwarmd? De grote meerderheid gebruikt een cv-ketel, vooral bij koopwoningen is deze zeer dominant.

Hoe worden woning en water nu verwarmd?	Reacties respondenten in percentages
Gemeenschappelijk verwarmingssysteem (meestal centrale stookruimte in flat)	10%
Gasboiler	3%
Zonneboiler	2%
Houtkachel/open haard	1%
Geiser voor warm water	1%
Warmtepomp	0,9%
Pelletkachel	0,4%

(Bron gegevens tabel: peiling Gasloos wonen, Gemeente Nijmegen 2021)

Gasboiler en geisers zijn niet zo veel toegepast, deze apparatuur zien we hoofdzakelijk in de particuliere huurwoningen. Zonneboilers zien we beperkt in de sociale huur, houtkachels of open haarden vrijwel uitsluitend in de koopwoningen in Zwanenveld en Lankforst-Noord.

Met de huidige verwarming comfortabel warm in huis?

Een grote groep van 87% krijgt het met de huidige verwarming comfortabel warm in huis. Zo'n 13% geeft aan met de huidige verwarming de woning niet comfortabel warm te krijgen.

Het niet warm kunnen stoken van de woning komt vooral voor in sociale huurwoningen (18%, in de particuliere huur is dat 15%). Redenen hiervoor zijn vooral:

1. tocht (24x genoemd);
2. woningisolatie onvoldoende of slecht (22x);
3. prestaties van het verwarmingssysteem (17x);
4. kromgetrokken voordeur, balkondeur (9x);
5. koude specifiek door de ramen, enkel glas (7x);
6. indeling van de woning; open trap, hoekwoning, grote ruimtes (5x).

Overige redenen zijn bijvoorbeeld een noodzaak tot financiële besparing of persoonlijke voorkeuren van de partner. Uit enkele reacties (5x) blijkt dat de bewoner niet kan aangeven waarom de woning niet comfortabel is warm te krijgen.

5. Koken

In Dukenburg wordt lekker gekookt, dat is bekend. Maar op welke wijze kookt men in Zwanenveld en Lankforst-Noord? Op gas, met een inductiekookplaat of keramische kookplaat? De verwachting is dat steeds meer huishoudens overstappen op elektrisch koken, bijvoorbeeld met een inductiekookplaat. Welke voordelen en/of nadelen van elektrisch koken zien de ondervraagden?

In Zwanenveld en Lankforst-Noord wordt vooral op gas gekookt, door 72% van de

huishoudens. Inductiekookplaten worden vooral in de koopwoningen en in de particuliere huur gebruikt. Keramische kookplaten zien we vooral in de particuliere huur.

Hoe kookt u?	Reacties respondenten in percentages
Op gas	72%
Inductiekookplaat (elektrisch)	20%
Keramische kookplaat (elektrisch)	6%
Anders	2%

(Gegevens tabel: peiling Gasloos wonen, Gemeente Nijmegen 2021)

Voordelen en nadelen inductie-koken

Zoals gezegd is de verwachting dat steeds meer huishoudens overstappen op elektrisch koken, bijvoorbeeld met een inductiekookplaat. Welke voordelen en/of nadelen van elektrisch koken zien de ondervraagden?

De meest genoemde voordelen van elektrisch koken (inductie) zijn:

1. veiliger dan gas;
2. hygiënisch, gemakkelijk(er) schoonmaken;
3. milieuvoordelen, duurzamer;
4. goedkoper in de praktijk (lagere kosten, zuiniger);
5. snelheid van koken, effectiever.

Er zijn ook bewoners die in de beantwoording expliciet aangeven juist geen voordelen te zien. Opvallend daarnaast is dat de groep die kookt op een inductiekookplaat (20% in dit gebied) veel voordelen noemt, en niet of nauwelijks nadelen. Veel van hen geven expliciet aan geen nadelen te kunnen noemen.

De meest genoemde nadelen van elektrisch koken (inductie) zijn:

1. aanschaf(kosten) van kookplaat en stroomvoorziening;
2. noodzaak tot vervangen pannenset;
3. aanleren nieuwe kookmethode, ervaring ontbreekt, gewenning nodig;
4. kookprestaties zijn minder: lastig regelbaar, duurt langer;
5. hoger stroomgebruik, onduidelijk of gebruikskosten hoger zijn.

Hier zien we in de beantwoording ook bewoners die expliciet aangeven geen nadelen te zien.

6. Houding toekomstig aardgasvrij wonen

Algemene houding

Aan de hand van uitspraken over het aardgasvrij maken van alle woningen in Zwanenveld

en Lankforst Noord krijgen we een beeld van de houding van inwoners. Welke passen het beste bij hen? Bewoners konden maximaal drie uitspraken kiezen.

Uitspraken	Reacties respondenten in percentages
Ik ben bang dat mijn maandelijkse energierekening er hoger van wordt	39%
Ik zou het wel willen, maar de investeringskosten zijn mij te hoog	27%
Aardgasvrij helpt tegen klimaatverandering en is belangrijk voor de toekomst van onze (klein)kinderen	24%
Er zijn belangrijkere zaken in Nijmegen dan het aardgasvrij maken van alle woningen	22%
Ik ben het niet eens met de keuze te stoppen met aardgas	22%
Een duurzaam Nederland begint bij jezelf	18%
Ik vind het een mooi initiatief, maar erg ingewikkeld	17%
Ik ben hier nog niet aan toe	15%
Ik geloof niet dat het allemaal zo'n vaart gaat lopen	14%
Ik ben er op dit moment niet mee bezig	14%
Ik vind het niet nodig	13%
Ik vind het allemaal erg snel gaan ineens	10%
Er moeten eerste stappen worden gezet, hoe moeilijk ook	9%
Ik weet niet hoe ik de woning anders moet verwarmen dan dat ik nu doe	7%
Nijmegen is hier nog niet aan toe	3%
Het aardgasvrij maken van de wijk zorgt voor nieuwe banen	2%

(Bron gegevens tabel: peiling Gasloos wonen, Gemeente Nijmegen 2021)

Het algemene beeld dat uit de reacties op de uitspraken/stellingen naar voren komt bestaat (gegroepeerd) uit vijf attitudes:

1. Bewoners in Zwanenveld en Lankforst Noord zijn in de eerste plaats sterk financieel gedreven. Er is veel aangegeven dat de maandelijkse energierekening (veel door huurders, sociaal en particulier) en nodige investeringen (veel door woningeigenaren) worden gevreesd of niet gedragen kunnen worden.
2. Veel bewoners volgen de ontwikkeling met interesse, maar vindt deze complex en moeilijk te overzien.
3. Een deel is intrinsiek gemotiveerd, ziet klimaatvoordelen en vindt dat een duurzaam Nederland bij jezelf begint. Bij particuliere huurders, een vaak jongere groep, speelt dit in sterkere mate.
4. Er zijn ook twijfels bij het momentum, een deel van de bewoners voelt zich overvallen of vermoedt een hype.
5. Verklaarde tegenstanders, waaronder veel woningeigenaren, zijn het niet eens met de keuze te stoppen met aardgas. Deze groep geeft meestal tevens aan dat er belangrijkere zaken zijn om aan te pakken in Nijmegen dan aardgasvrij maken van

woningen.

Toekomstbeeld verwarming

Als we in de toekomst niet langer aardgas gebruiken, hoe denken wijkbewoners dat hun woning dan verwarmd wordt? Wat is de toekomstverwachting?

Een groot deel denkt dat dit afhankelijk is van de keuze van verhuurders, of vindt de situatie moeilijk in te schatten. Ongeveer één op de vijf verwacht een warmtenet/stadsverwarming in Zwanenveld en Lankforst-Noord.

Hoe woning verwarmd na aardgasvrij maken?	Reacties respondenten in percentages
Dat hangt af van de keuze van mijn verhuurder	38%
Weet ik niet	26%
Warmtenet (ook wel stadsverwarming genoemd)	18%
Anders	13%
Warmtepomp	6%

(Bron gegevens tabel: peiling Gasloos wonen, Gemeente Nijmegen 2021)

Warmtenet en warmtepomp zijn als oplossingen relatief vaak genoemd door woningeigenaren. Ruim een derde van deze groep heeft geen toekomstbeeld op dit vlak. Ruim zes van de tien sociale- en particuliere huurders denkt dat het vooral van de verhuurder zal afhangen.

Mening over warmtenet

Hoe staan inwoners van Zwanenveld (en Lankforst-Noord) ten opzichte van de komst van een warmtenet in Zwanenveld?

Het indelen in categorieën en tellen van inhoudelijke opmerkingen geeft het volgende, samenvattende beeld in 12 hoofdreacties:

1. Positief onder voorwaarden (127 keer genoemd).
2. Sterke vraagtekens bij goede werking, geen voorstander (98x).
3. Weet niet, geen goed beeld, onzeker, meer informatie nodig, proefkonijn (96x).
4. Positief, zonder toelichting (67x).
5. Hoge investeringskosten leiden tot duur systeem voor gebruikers (58x).
6. Afwijzend, zonder toelichting (58x).
7. Waarschuwing voor monopolie: hoge kosten en lage service, discontinuïteit (25x).
8. Vraagtekens bij duurzaam karakter (23x).
9. Opzien tegen verbouwing en verstoringen woning en openbare ruimte (11x).
10. Vroegere negatieve ervaringen met blokverwarming, geen voorstander (11x).
11. Voelt als gedwongen transitie, wens tot keuzevrijheid (10x).
12. Zwanenveld als wijk geen goede keuze (7 keer genoemd).

Het totaal aantal opmerkingen ligt hoger dan het aantal respondenten omdat er in een

aantal gevallen meer dan 1 opmerking is geplaatst. Er vallen 41 opmerkingen in de categorie 'overig'.

Uitgedrukt in respondenten (deelnemers aan de peiling) reageert ruim 37% negatief op de eventuele komst van een warmtenet in Zwanenveld, een kleine 37% positief, 18% heeft geen mening en 8% plaatst een andere opmerking.

Er zijn geen duidelijke verschillen in beantwoording tussen Zwanenveld en Lankforst-Noord. Het percentage bewoners dat positieve reacties geeft is bijvoorbeeld vergelijkbaar. Wel vinden wat meer inwoners van Lankforst-Noord het moeilijk een mening te geven; het aantal antwoorden in de categorie 'weet niet' is daar dan ook verhoudingsgewijs hoger.

Aan de hand van treffende citaten illustreren we de bovengenoemde twaalf belangrijkste reacties op de eventuele komst van een warmtenet. Hieronder een toelichting per reactie.

Ad 1: Onder voorwaarden positief:

De 127 positieve antwoorden, die een of meerdere voorwaarden bevatten, gaan bijvoorbeeld in op een vereiste goed werking, kostenneutraliteit, een back-up-systeem bij uitval, transparantie over kosten en de vereiste van echt schone (duurzame) opwek.

"Als het kostenbesparend is, en goed voor het milieu sta ik er helemaal achter."

"In principe positief, mits bijdrage van de gemeente en Rijk voor aanpassing woning. En de garantie dat maandlasten gelijk blijven en leveringsprijs stabiel blijft."

"Prima, mits je zelf de warmte in je huis kunt regelen."

"Als het achteraf niet zo'n fiasco wordt als het centrale ketelhuis in Aldenhof, toentertijd, lijkt het me wel wat. Aansluiting kan zo in de berging vd flat aangesloten worden op de blok verwarming. Mits er in het stookseizoen minimaal 85 graden water is en in laag seizoen minimaal 65 graden, i.v.m. boiler."

Ad 2: Geen voorstander vanwege slechte (technische) werking:

In 98 antwoorden komt naar voren dat men geen voorstander is van een warmtenet omdat

er ernstige twijfels zijn rond de werking. Vaak refereert men aan signalen uit de media over slechte prestaties qua verwarming en warm tapwater (Meijhorst, RADAR-uitzending). Daarnaast is er ingegaan op storingsgevoeligheid, gebrek aan individuele regelbaarheid, (on)mogelijkheden bij echte hoogbouw en de zeer matige isolatiewaarde van jaren 70-woningen.

“Ben bang dat er straks alleen nog maar mensen in de kou zitten, zie de reacties uit Meijhorst. (...) Huizen zijn te oud 1975.”

“Wordt kou lijden in de winter (reacties van Meijhorst Max.18 graden!). Je moet de hele dag het huis verwarmen, wordt veel te langzaam warm als je de verwarming uitzet. Nu met 15 min. warm als je ‘m aanzet. Nogmaals ik heb geen problemen met Russisch gas, neemt Duitsland wel! Het wordt een catastrofe! En de kosten zullen de pan uitlopen!”

“Ben er geen voorstander van. Heb het meegemaakt in Utrecht, en het was altijd koud. Bovendien zijn er geen onderzoeken gedaan en vertelde de wethouder op de bijeenkomst naar het resultaat van de warmte op 9 hoog. Wel tot 3hoog. Dus!! Mijn ervaring met de gezamenlijke verwarming die ik eerst had was slecht. Op 9 hoog was het steeds koud. De warmte was dan op. en gebruikt door de onderliggende verdiepingen. Nu wij individuele cv-ketels hebben heb ik het altijd heerlijk warm en goed heet water Daarom laten zo.”

Ad 3: Lastig een mening te geven:

Een relatief groot aantal weet niet-reacties (96) heeft als strekking dat men geen goed beeld heeft, onzeker is over de situatie, meer informatie nodig heeft of het gevoel heeft als proefkonijn te fungeren.

“Heb nog onvoldoende informatie om hierover een mening te geven”

“Geen idee hoe dat zal werken”

Ad 4 en 6: Positief of negatief zonder toelichting:

Vaak is er een statement als “prima” of “tegen” geplaatst.

Ad 5: Duur systeem voor gebruiker:

Veel reacties (58) gaan over te verwachten hoge kosten voor de eindgebruiker, omdat de aanvankelijke investeringen zeer hoog zijn.

“Ik heb er mijn bedenkingen over. De investeringen die de bewoners moeten doen zijn nu nog veel te hoog. En wat ik elders in Nijmegen(noord) zie gebeuren zijn de energiekosten voor de bewoners er niet op vooruit gegaan. Waterstof geeft veel meer voordelen. De (gas)leidingen liggen er al en het behoeft maar weinig aanpassing.”

“Er komt steeds meer informatie in de media over de zeer hoge kosten. Het heeft nog duidelijk wat voeten in de aarde voor de aanpak. Ook voor de bewoner: extra leidingen, nieuwe radiatoren en helaas ook hogere kosten. Wij zijn voor verduurzaming maar....”

Ad 7: Waarschuwing voor monopolie:

In de reacties zijn er 25 die een waarschuwing voor een monopolie bevatten. Bewoners geven aan dat hieruit hoge kosten en lage service zullen voortkomen. Ook is er vrees voor storingen en discontinuïteit.

“Dat zal beperking in keuzes geven. Daardoor prijsopdrijving.”

“Zorgwekkend. Het zal heel veel geld kosten om aan te leggen (voor de gemeente een peperduur project). Je wordt afhankelijk van één onzekere warmtebron namelijk AVR in Duiven. Dat is een vervuilende bron (niet duurzaam op lange termijn), zorgt voor onzekerheid (niet robuust) en een monopoliepositie voor één aanbieder (geen marktwerking, waardoor je als consument de dupe wordt). Als gewerkt wordt met lage temperatuur zijn bovendien de kosten voor mij als particuliere eigenaar op het gebied van isolatie en verbouwing om mijn huis geschikt te maken astronomisch. Kortom niet aan beginnen.”

Ad 8: Warmtenet niet duurzaam:

Vraagtekens bij het duurzame karakter van een warmtenet komt in 23 reacties naar voren, vooral in relatie tot het opwekken van de benodigde energie.

“Geheel achterhaald. Biomassa centrale vervuiler dan aardgas.”

“Ik ben hier absoluut niet blij mee. Een warmtenet is geen duurzame oplossing, aangezien deze vaak verwarmt wordt door het (extra) verbranden van afval of het verstoken van gas op een centraal punt. De investeringen kunnen wat mij betreft dan beter gebruikt worden voor een oplossing die wel echt duurzaam is en hetzelfde niveau van comfort geeft.”

Ad 9: Vrees voor overlast aanleg:

In 11 reacties gaat het om het opzien tegen verbouwing en verstoringen in de woning en in de openbare ruimte.

“Afschuwelijk als ik al die verhalen hoor van mensen die al van gas af zijn, zie ik het niet zitten om maanden in bouwval te leven. Of dat ik mijn spullen ergens moet gaan opslaan voor de verbouwing. Ik zie er erg tegenop.”

Ad 10: Eerdere negatieve ervaringen in Dukenburg:

Vroegere negatieve ervaringen met blokverwarming in Dukenburg leveren geen voorstanders op (11x).

“Rond de jaren 1970 al eens gehad. Ramp. Voortdurend uitval. Grond op Dukenburg is niet geschikt om dat soort buizen in te leggen. Dus geen goed idee. Buiten het feit dat we worden opgehangen aan 1 leverancier. De kosten zullen toenemen.” “Trek eerst lering uit wat er toentertijd allemaal fout ging en kom met oplossingen voor die problemen.”

“Erg slechte ervaring gehad in Lankforst met wonen in een flat met een centrale warmtenet. Vreselijk kostbaar, betaalde in een kleine appartement 2 x zoveel als later in een gezinswoning met drie slaapkamers. Niet te betalen, je wordt belazerd en je hebt geen controle.”

Ad 11: Voelt als gedwongen transitie, wens tot keuzevrijheid:

Tien reacties benadrukken dat men zich momenteel niet vrij voelt in het proces.

“Teder zou zelf moeten kunnen beslissen nu wordt het je opgedrongen om mee te doen.”

Ad 12: Zwanenveld als wijk geen goede keuze:

In 7 reacties tenslotte staat de keuze voor Zwanenveld als pilotwijk centraal.

“(…) Ik denk dat de woningen in Zwanenveld, niet de meest geschikte zijn om aardgas vrij te maken. Het zijn oudere huizen (jaren 70) die niet super goed geïsoleerd zijn. Met een warmtepomp zal het hier nooit warm worden. Het is ook een relatief minder rijke wijk. De mensen hier hebben onvoldoende middelen om te investeren in duurzaamheid op deze schaal. Kies een wijk in oost of west waar een hogere opgeleid en vermogender bevolking is.”

“Super slecht, woning eigenaren welke in zwanenveld wonen zijn geen mensen met veel geld om deze investeringen te doen om aardgasvrij te maken. Dit soort projecten moet je doen bij wijken waar mensen wonen die wel geld hebben om deze investeringen te doen.”

Interesse in warmtenet?

Reageren inwoners van Zwanenveld en Lankforst-Noord (in principe) positief op een aanbod om aan te sluiten op een warmtenet?

Een groot deel vindt het op dit moment moeilijk te zeggen of men positief zou reageren op een aanbod aan te sluiten op een warmtenet. Een derde deel ziet het niet zitten, een kwart zou in principe positief reageren. Vooral veel huurders (40% tot 50%) weten het niet. Van de woningeigenaren verwacht 28% positief te reageren, 35% spreekt zich negatief uit en 34%

weet het niet.

In principe positief reageren op aanbod warmtenet?	Reacties respondenten in percentages
Ja	25%
Nee	34%
Weet niet/anders	41%

(Bron gegevens tabel: peiling Gasloos wonen, Gemeente Nijmegen 2021)

Redenen om in principe negatief te reageren op een warmtenet-aanbod (door 181 respondenten gegeven) zijn vooral:

1. duur systeem, kosten afgewenteld op eindgebruiker (40 x genoemd);
2. onvoldoende systeemprestaties (verwarming, tapwater), twijfels (35x);
3. slechte ervaringen elders (vaak Meijhorst) of in verleden (23x);
4. afhankelijk van leverancier/producent, storingsgevoelig (16x);
5. er zijn betere alternatieven (handhaven aardgas, waterstof) (15x);
6. wil zelf een (individuele) oplossing kiezen (10x);
7. niet duurzaam(er), vuilverbranding (7x);
8. afhankelijk van de keuze van verhuurder (5x).

Redenen om in principe positief te reageren op een warmtenet-aanbod (door 118 respondenten gegeven) zijn vooral:

1. duurzaam karakter, beter voor het milieu, betere toekomst (49x genoemd);
2. is de enige echte oplossing, verder weinig keuze (16x);
3. collectief karakter spreekt aan, is ook kostenbesparend (12x);
4. verwachting dat dit de keuze voor huurwoningen zal zijn (8x);
5. beter alternatief dan de warmtepomp (5x).

Naast het bovenstaande bestaat een deel van de toelichtingen bij een positieve keuze uit het geven van voorwaarden die men belangrijk vindt (21x), vooral subsidie, betaalbaarheid, duurzaamheid en goede systeemwerking.

7. Deelnemers, informatie en participatie

Wie namen er deel aan de peiling? Hoe willen wijkbewoners door de gemeente op de hoogte worden gehouden van de plannen om aardgasvrij te worden? Is er belangstelling om met bewoners van Zwanenveld verder in gesprek over aardgasvrij en het wijkwarmteplan?

Leeftijd en huur/koop

In totaal namen 687 inwoners deel aan dit onderzoek (netto respons), 581 respondenten uit Zwanenveld en 106 uit Lankforst-Noord:

- Het gaat vooral om 41 tot 65-jarigen, maar ook 65+ers en 25-40 jarigen zijn goed vertegenwoordigd.
- Meer dan de helft van de deelnemers aan de peiling huurt een sociale huurwoning, vooral van Woonwaarts en Portaal. Woningeigenaren reageerden ook goed, een (klein) deel van hen is lid van een VVE.

Leeftijd	Percentage respondenten
Jonger dan 25 jaar	1%
25-40 jaar	17%
41-65 jaar	46%
Ouder dan 65 jaar	37%

Huur of koop	Percentage respondenten
Ik huur mijn woning (sociale huur)	52%
Ik ben woningeigenaar	38%
Ik huur mijn woning (particuliere huur)	9%
Anders	1%

Lid Vereniging van Eigenaren (VVE)?	Percentage van respondenten die woningeigenaar zijn
Ja	16%
Nee	71%
Weet niet/anders	13%

(Bron gegevens tabellen: peiling Gasloos wonen, Gemeente Nijmegen 2021)

Naast de 687 bruikbare vragenlijsten is er door 8 personen aangegeven dat zij buiten het plangebied wonen, en is door 2 personen geen adresindicatie gegeven.

Informatie en participatie

Bijna negen van de tien huishoudens wil op de hoogte gehouden worden van de plannen om aardgasvrij te worden. Men wil vooral via de post (40%) of maandelijkse digitale nieuwsbrief (26%) geïnformeerd blijven. Ca. 150 huishoudens gaven actief aan de digitale nieuwsbrief te willen ontvangen.

Een kleine 200 bewoners gaven hun emailadres of telefoonnummer door, zodat de gemeente hen kan benaderen om in groepen verder te praten over de toekomstige verwarming en warm water - voorziening in Zwanenveld en Lankforst-Noord.